

Εισήγηση Γιάννη Ζωχιού

Προέδρου Ο.ΚΕ.Σ.Α.

(ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ)

στην Ημερίδα του Φεστιβάλ Εθελοντισμού 2016

ΚυρίεςΚύριοι,Φίλες/Φίλοι,

Κατ' αρχήν, λίγες σκέψεις για τον εθελοντισμό!

Θα κάμω τη διάκριση μεταξύ εθελοντισμού και χρήσης του εθελοντισμού.

Αυτώ ν δηλαδή που προσφέρουν τις δυνάμεις τους έχοντας το αίσθημα της κοινωνικής προσφοράς και αλληλεγγύης και κείνων που χρησιμοποιούν το εθελοντικό αίσθημα δίχως όμως να διακρίνεται αν οι ίδιοι διαπνέονται απ' αυτό.

Σε σχέση με το συλλογικά οργανωμένο εθελοντισμό η διάκριση γίνεται εξετάζοντας την ιδιότητα των διαχειριστών της εθελοντικότητας.

Αν δηλαδή είναι επαγγελματίες αμειβόμενοι ή εθελοντές, διακρίνονται σε:

1. Αποκλειστικά εθελοντικές οργανώσεις.

Εδώ, το σύνολο των συμμετεχόντων είναι εθελοντές και εκφράζεται βασικά από το όλο πολιτιστικό/εθελοντικό/αποδημητικό κίνημα, τις οργανώσεις τους.

2. Ημιεθελοντικές.

Μέρος των διαχειριστών είναι μόνιμα ή περιοδικά επαγγελματίες αμειβόμενοι: Συναντιόνται σε κόμματα, αυτοδιοίκηση, συνδικαλισμό, συνεταιρισμό.

Κομματικές, συνδικαλιστικές, συνεταιριστικές ηγεσίες είναι επαγγελματίες αμειβόμενοι κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Επομένως, εμφανίζουν συχνά ανύπαρκτη ή μειωμένη εθελοντική συνείδηση.

3. Αποκλειστικά χρήστες του εθελοντισμού των άλλων.

Οι διαχειριστές εδώ είναι κυρίως μισθοδοτούμενοι δημόσιοι υπάλληλοι.

Εμφαντικό παράδειγμα η θρησκεία, η εκκλησία, όπου ο εθελοντισμός των χιλιάδων ιερωμένων είναι ανύπαρκτος.

Είναι το μοναδικό κοινωνικό σώμα των χιλιάδων ιερωμένων οι οποίοι πληρώνονται, και μάλιστα πολλαπλά και αδρά αλλά και με πλούσιες κρατικές χορηγήσεις, για να προσεύχονται και να διαχειρίζονται πλήθος από εθελοντές και πολυποίκιλες εθελοντικές προσφορές.

Οι εθελοντές που προσφέρουν τις δυνάμεις τους είναι μη μετρήσιμοι.

Είναι άπειροι και βρίσκονται παντού και πάντα.

Τους συναντάμε διαχρονικά σε σταθερές, θεσμοθετημένες και έκτακτες δράσεις: Στο μικρό σύλλογο ή άλλη κοινωνική αλληλέγγυα συλλογικότητα της γειτονιάς και ευρύτερα έως τις μεγάλες ομοσπονδίες, στην αυτοδιοίκηση, στις πολιτικές ομάδες, στα κόμματα, στο συνδικαλισμό, στο συνεταιρισμό κάθε μορφής, στις θρησκευτικές οργανώσεις.

Εθελοντική είναι η παρουσία στη χορωδία, στα μουσικά-χορευτικά-θεατρικά και άλλα καλλιτεχνικά τμήματα, στον αθλητισμό, στην οργάνωση εκδηλώσεων, δράσεων, στην παραγωγή, στην καθαριότητα.

Εθελοντική η προσφορά για αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων πείνας, υγείας, στέγης, μετανάστευσης, προσφυγιάς, ανεργίας, διωγμών, διακρίσεων, προστασίας της συνολικής φύσης.

Εθελοντική η ενεργή παρουσία σε πλήθος δρώντων, με σκοπό τη γνώση, τη διατήρηση, ανάδειξη, διάδοση, αναβίωση, εμπλουτισμό της παράδοσης, των εθίμων, της ιστορίας, των επιμέρους και γενικών πολιτισμών, της δημιουργίας πολιτισμού, της γνωριμίας, ανάλυσης, συναναστροφής και παντρέματος με άλλους πολιτισμούς.

Εθελοντικά συμμετέχουν ενεργά σε μικρές και μεγάλες εκδηλώσεις, σε γεγονότα κοινωνικά, σε καλλιτεχνικά και αθλητικά δρώμενα.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες πχ το 2004 πρόσφεραν τη δυνατότητα σε χιλιάδες παλαιούς και νέους εθελοντές να έχουν ρόλους.

Για πολλούς ήταν κάτι το σύνηθες και για άλλους πρωτόγνωρο και πιθανόν χωρίς τη συνέχεια του εθελοντικού ρόλου.

Παρακινήθηκαν ή αρκέστηκαν στην αίγλη, την (και αυτο)προβολή, την εικόνα, τη διαφήμιση από ένα παγκόσμιο και λαμπρό γεγονός, όπως οι Ολ. Αγώνες.

Όμως, η μεγάλη προβολή του εθελοντισμού στους ΟΑ το 2004 ενείχε και το στοιχείο της σκοπιμότητας ή υστεροβουλίας.

Είναι άγνωστο το μέγεθος του κέρδους που προσέφερε στους διαχειριστές και εμπόρους των Ολυμπιακών Αγώνων οι οποίοι δεν είχαν λόγο να μην κολακεύουν και προβάλλουν το στιγμιαίο, παθητικό και ευχάριστο εθελοντισμό ενώ συνειδητά αγνοούν το διαρκή, επίπονο, πολύπλοκο, με κόστος και ρίσκο δημιουργικό εθελοντισμό.

Οι Εθελοντικές πρωτοβουλίες για την Τοπική Ανάπτυξη, είναι πολύπλευρες από το Αποδημητικό Κίνημα.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι οργανώσεις των εσωτερικών απόδημων στην Αττική αλλά και σ' όλη την Ελλάδα είναι εκατοντάδες σε επίπεδο: πρωτοβάθμιο (σύλλογοι, αδελφότητες, ενώσεις κλπ), δευτεροβάθμιο (ομοσπονδίες) και τριτοβάθμιο.

Πλήθος οργανώσεων υπάρχουν και σε όλο τον κόσμο, με πλούσια δράση.

Είναι σαφές ότι πρόκειται για αποκλειστικά εθελοντικές οργανώσεις αφού οι πάντες, όργανα και μέλη, είναι εθελοντές για το σύνολο των λειτουργιών και δράσεων και σπάνια συναντά κανείς κάποια υπαλληλική στήριξη.

Επιπλέον, εκτός από το σημαντικό ελεύθερο χρόνο και το κόστος για παρουσία και συμμετοχή στο σύνολο των λειτουργιών και δράσεων, τα στελέχη

και μέλη χρηματοδοτούν ποικιλότροπα τις πολύμορφες ανάγκες των οργανώσεων.

Οι Οργανώσεις των Απόδημων έχουν μια ιδιαιτερότητα:

Το ενδιαφέρον και η δράση τους εκδηλώνεται ταυτόχρονα σε δύο επίπεδα, σε δύο τόπους:

-Στον τόπο καταγωγής: Χωριό, δήμο, νομό, περιφέρεια.

-Στον τόπο της έδρας τους.

Επομένως, όταν αναφερόμαστε σε πρωτοβουλίες τοπικής ανάπτυξης αναφερόμαστε και στους δύο τόπους.

Βέβαια, κάθε συλλογικό ξεκίνημα απόδημων έχει ως πυρήνα αναφοράς τον τόπο καταγωγής. Την ανάγκη συνεύρεσης με τους άλλους κοινής καταγωγής, τη σύνδεση με τη γενέτειρα, τα ήθη, έθιμα, παραδόσεις της, το ζωντάνεμα της μνήμης για όσους γεννήθηκαν και μεγάλωσαν εκεί και φυσικά τη γνωριμία με τον καταγωγικό τόπο όσων είναι δεύτερης, τρίτης κλπ γενιάς απόδημοι.

Ταυτόχρονα συνυπάρχει και ο σκοπός της προσφοράς, της δημιουργίας.

Η γνωριμία με μια άλλη ζωή στους νέους τόπους, και που κατά κανόνα ήταν άγνωστη όταν μεγάλωναν στη γενέτειρα, προκαλεί την επιθυμία να συμβάλλουν ώστε, αυτή η άλλη ζωή, να απλωθεί μέχρι τον τόπο καταγωγής.

Επιθυμούν να βελτιωθεί ή και να αλλάξει ο τόπος καταγωγής και η ζωή συγγενών, φίλων γνωστών, συμπατριωτών που παραμένουν εκεί.

Παίρνουν πρωτοβουλίες ή στηρίζουν δράσεις που σκοπό έχουν να βελτιώσουν ή και να αλλάξουν τη συνολική ζωή του τόπου καταγωγής σε επίπεδο γνώσης, οργάνωσης, κατοίκησης, πολιτισμού, παραγωγής, διάθεσης της παραγωγής, δημιουργίας, ανάπτυξης.

Ανάλογα δρουν και στον τόπο της έδρας τους.

Επισημαίνεται ότι η άνθιση των τοπικών συλλογικοτήτων σ' όλη την Ελλάδα, κυρίως μεταπολεμικά και βεβαίως μεταχουντικά, οφείλεται και στην ανάπτυξη και δράση του αποδημητικού κινήματος.

Η συνολική επιθυμία, ανάγκη, απαίτηση της κοινωνίας να βρει εναλλακτικούς ή άλλους τρόπους οργάνωσης, έκφρασης, δράσης σ' όλα τα επίπεδα, αλληλοστηρίχθηκε αξιοποιώντας τις συνεχείς δημοκρατικές κατακτήσεις παρά τους κρατικούς περιορισμούς, φραγμούς, απαγορεύσεις καταστολές.

Η όλη αυτή συλλογική οργάνωση, βασικά μεταπολεμικά-μεταχουντικά, συνέβαλε ή συνέπεσε με τις εντάσεις στις κοινωνικές διεργασίες για ατομική και κοινωνική απελευθέρωση, για δημοκρατία, ελεύθερη έκφραση και αποτίναξη από πλήθος δεσμών που επέβαλε το σύστημα συνολικά: κράτος, θρησκεία, οικογένεια, σχολείο, κάποιες καταπιεστικές παραδόσεις.

Η κοινωνία αρνιόταν τον καταπιεστικό ρόλο θεσμών και παραδόσεων και απαιτούσε-απαιτεί την απαλλαγή της από αυτούς.

Δεν ξεχνάμε ότι σ' όλη αυτή την περίοδο άρχισε να απελευθερώνεται το πλέον καταπιεσμένο κοινωνικό σώμα: Η Γυναίκα! Κυρίως, στις μικρές κοινωνίες.

Αυτή η απελευθέρωση, με κυρίαρχο την ψήφο το 1952, προκάλεσε τριγμούς στο σύνολο της κρατικής, κοινωνικής και θεσμικής έκφρασης.

Η συνολική, σταδιακή, απελευθέρωση της γυναίκας σε επίπεδο δικαιωμάτων, έκφρασης, εργασίας, προκάλεσε και τριγμούς σε καταπιεστικές παραδόσεις που σχετίζονται με το θρησκευτικό της έλεγχο και ταπείνωση, το φόβο του άντρα (πατέρα, αδελφού, συζύγου...), την ενδυμασία της, τη θέση της στην οικογένεια, τη μη εργασία και φυσικά τη συνολική της έκφραση.

Έτσι, εκτός των άλλων, βρήκε καταφυγή και σε εναλλακτικούς, νέους τρόπους ψυχαγωγίας οι οποίοι της προσέφεραν και προστασία για τον τρόπο που θα εκφραστεί ενδυματικά, ερωτικά, χορευτικά, παρεϊστικά: Να τρώει, να πίνει, να γλεντά, να γελά, ν' αγκαλιάζει, να φιλά..!

Οι τριγμοί σε καταπιεστικές παραδόσεις από τη συνολική, και ιδίως γυναικεία, απελευθέρωση προκάλεσε και προκαλεί αντιδράσεις, διαμαρτυρίες, κλαυθμούς.

Όμως, η οργάνωση και η ατομική και συλλογική δράση συμβάλει στο να αναζητούνται τα αίτια των τριγμών και οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

Όλες οι παραδόσεις διερευνώνται, αναλύονται, αναδεικνύονται αλλά και κρίνονται, ενισχύονται ή παραβλέπονται.

Οι παραδόσεις δεν πρέπει να είναι ανεκτές, εάν καταπιέζουν.

Το αποδημητικό κίνημα, σε συνεργασία με τους τοπικούς, καταγωγικούς ή της έδρας, φορείς, συλλογικότητες, άτομα, αλλά και χωριστά, αναπτύσσει δράση πολύπλευρη, και για την παράδοση.

Συμβάλλει στην άλλη έκφραση, στην απελευθέρωση από δεσμά παραδοσιακά και ενθαρρύνει δράσεις εθελοντικές, συλλογικές και ατομικές, ώστε να μπορεί ν' αλλάξει ή να ενισχυθεί η δυναμική μορφή του τόπου.

Δημιουργεί θεσμούς, λειτουργικούς χώρους, καλλιτεχνικά τμήματα (χορευτικά, χορωδιακά, μουσικά, θεατρικά, αθλητικά...), ενδυμασίες τοπικές και οργανώνει πλήθος εκδηλώσεων και πανηγυριών: θρησκευτικών, εθνικών, παράδοσης ή σχετικών με την παραγωγή, επεξεργασία, γνωριμία και διάθεση τοπικών προϊόντων. Αναβιώνει έθιμα και παραδόσεις.

Πραγματοποιεί πλήθος εκδηλώσεων, συναντήσεων, ημερίδων, συνεδρίων, όπου αναλύεται η τοπική ιστορία, αναδεικνύεται η δυναμική του χωριού-δήμου-περιφέρειας και προτείνονται λύσεις.

Προτάσεις και δράση για την οργάνωση, ανάπτυξη, την πολύμορφη διεκδίκηση.

Προτάσεις και δράσεις για το σύνολο ή μέρος των τοπικών προβλημάτων.

Πολιτισμός, παραδόσεις, αλληλεγγύη, συνεργατισμός, οι παραγωγικές δομές, η κοινωνική οικονομία βρίσκονται στο ενδιαφέρον ανάλυσης και πράξης.

Οι αποδημητικές οργανώσεις, κατά κανόνα, έχουν μειωμένο τον κατευθυνόμενο φόβο έναντι του άλλου, του διαφορετικού, του μετανάστη. Συναναστρέφονται και γνωρίζουν άλλους πολιτισμούς και παραδόσεις και προβάλλουν τους δικούς τους. Παντρεύουν και συνθέτουν πολιτισμούς και δημιουργούν νέες παραδόσεις, όπως γίνεται σ' όλη την ανθρωπινή ιστορία.

Συμπορεύονται με κάθε πολιτισμό και γοητεύονται από γλώσσες-παραδόσεις.

Όμως, παρακολουθούν εμπορικούς και άλλων σχεδιασμούς για αλλοίωση ή μείωση τοπικών πολιτισμών και φυσικά αμύνονται. Άμυνα όμως όχι φοβική με απαγορεύσεις του άλλου αλλά με δράση, δημιουργία, προβολή, ανάδειξη και ενίσχυση των επιμέρους πολιτισμών και παραδόσεων.

Έχουν αυτοπεποίθηση και γνωρίζουν καλά ότι οι κίνδυνοι για τον πολιτισμό και τις παραδόσεις κάθε τόπου, οπουδήποτε της γης, προέρχονται πρωτίστως από την αδιαφορία, την παραίτηση, την εγκατάλειψη, την υποταγή, τη μοιρολατρία των εκφραστών του λαού κάθε τόπου. Εκεί βρίσκουν έδαφος για δράσεις οι έμποροι και οι αλλοιωτές των πολιτισμών.

Η δυναμική αυτής της σχέσης αποδημητικού και τοπικού κινήματος, με ποικίλη έκφραση, με εναλλαγές-εξάρσεις-μειώσεις, αποκτά διαχρονικά χαρακτηριστικά σημαντικών αποτελεσμάτων.

Όμως, αυτή η δυναμική δεν είναι ιδιαίτερα επιθυμητή.

Οι κύριοι λόγοι είναι ότι αποδημητικό Κίνημα εμφανίζει μια παγκόσμια παρουσία, είναι αποκλειστικά εθελοντικό, δεν είναι εύκολα ελέγξιμο κομματικά, η αυτονομία δεν είναι άγνωστη, αναπτύσσει πολύπλευρη και πολύτοπη δράση και υπάρχουν ικανές δυνατότητες διαφάνειας χωρίς να λείπουν φαινόμενα υποταγής, διαφθοράς, σκανδάλων κλπ.

Αυτή η πολύπλευρη και πολύτοπη δράση, αν και δεν είναι συνήθως επιθυμητή, γίνεται ανεκτή.

Βέβαια δε στηρίζεται θεσμικά, από το κράτος. Και τούτο, σε αντίθεση με πλήθος σκανδαλιάρικες ΜΚΟ, εταιρείες φαντάσματα και ανάλογα μορφώματα που ροκανίζουν πλούτο με θεσμική προστασία.

Το κράτος συνειδητά αδιαφορεί, η αυτοδιοίκηση πελαγοδρομεί ενώ υπάρχουν θεσμοί (πχ εκκλησία) που επιθυμούν να την εντάξουν στις επιδιώξεις χρήσης τους και σίγουρα σηκώνουν ανάστημα αντίστασης μήπως μοιραστούν τις κρατικές χορηγήσεις.

ΚυρίεςΚύριοι,

Η απαίτηση για Κοινωνική Οικονομία είναι διαχρονική και ισχυρή.

Η Κοινωνική Οικονομία πρέπει συνεχώς να εξειδικεύεται, αναδεικνύεται και προβάλλεται.

Κυρίως, το περιεχόμενο, οι στόχοι και οι διαφορές της από την κρατική και την ιδιωτική οικονομία.

Η ανάδειξη των μεγάλων διαφορών σε σχέση με τα συνολικά οφέλη στην κοινωνία θα είναι και η δύναμή της!

Όμως, αυτές οι διαφορές είναι και οι λόγοι που αδιάκοπα θα υπονομεύεται.

Ας μην ξεχνάμε τη συνολική, από ιδιωτική οικονομία, κράτος, κόμματα, συνδικαλισμό, αυτοδιοίκηση κλπ, υπονόμευση της “Κοινωνικοποίησης” του ν. 1365/83.

ΦίλεςΦίλοι,

Οι Εθελοντικές πρωτοβουλίες Τοπικής Ανάπτυξης θα βρίσκουν συνεχώς μπροστά τους τα εμπόδια της υπονόμευσης.

Η Κοινωνική Οικονομία, οι **Εθελοντικές Πρωτοβουλίες Τοπικής Ανάπτυξης:**

-Αρχικά, θα υπονομεύεται η ύπαρξή τους!

-Εάν γίνονται βήματα, θα μεθοδεύεται η παρεμπόδιση ανάπτυξής τους.

-Εάν η παρεμπόδιση δεν έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα, θα οργανώνεται πολυποίκιλος έλεγχος και χρήση τους.

Αυτό το τελευταίο είναι και το ποιο επικίνδυνο

Ο εθελοντικός ρόλος και χαρακτήρας κάθε κινήματος που εκφράζει το αίσθημα της κοινωνικής προσφοράς και αλληλεγγύης και δρα ενάντια στην εμπορευματοποίηση και εκμετάλλευση, έχει πολλούς και ισχυρούς αντιπάλους.

Η ανάγκη παραπέρα συντονισμού και οργάνωσης όλων των δυνάμεων, και με τη δημιουργία Συνομοσπονδίας, είναι συνεχώς παρούσα. Έτσι, θα μπορούν να ορθώσουν καλύτερα την αντίσταση, να προβάλουν και διεκδικούν όσα δικαιούνται και απαιτεί η Κοινωνική Οικονομία ώστε να αναδεικνύονται-ενθαρρύνονται-στηρίζονται -προωθούνται και οι Εθελοντικές πρωτοβουλίες Τοπικής Ανάπτυξης.

Σας ευχαριστώ